

Asia: VN/33103/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi vesitalouden tietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö, VN/33103/2025

Lapin elinvoimakeskuksen lausunto hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesitalouden tietovarannosta

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi eduskunnalle ehdotetaan säädettäväksi uusi laki vesitalouden tietovarannosta. Luonnoksessa ehdotetaan myös muutettavaksi vesihuoltolakia (119/2001), patoturvallisuuslakia (494/2009) ja lakia tulvariskien hallinnasta (620/2010).

Lapin elinvoimakeskus toimii patoturvallisuuslaissa tarkoitettuna patoturvallisuusviranomaisena. Patoturvallisuusviranomaisen tuo seuraavassa esiin muun ohella patotietoihin ja -järjestelmiin liittyviä näkökulmia:

YLEISTÄ

Patoturvallisuusviranomaisen näkemyksen mukaan ehdotettu lakiluonnos selkeyttää eri viranomaisten toimintoja sekä vastuita muun ohella lain soveltamisalaan kuuluvan vesitalouden tietovarannon rekisterinpidon ja tietojen antamisen osalta. Ehdotukseen sisältyvillä säännöksillä on osaltaan vaikutus myös patotietojärjestelmän tietoturvallisuuteen.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1.2.1 Yleinen tietosuojajärjestelmä ja tietosuojalaki

Patoturvallisuusviranomaisen toteaa, että käytännössä patoturvallisuusviranomaisen ja Suomen ympäristökeskus ovat hoitaneet patotietojärjestelmää koskevat toiminnot ja tehtävät ajantasaisen lainsäädännön mukaisesti sekä keskinäisillä sopimusjärjestelyillä.

Patoturvallisuusviranomaisen käsityksen mukaan patotietojärjestelmässä olevien tietojen asianmukainen käsittely edellyttää ehdotetun lainsäädännön lisäksi myös jatkossa yleisen tietosuojalain 26 artiklan mukaista yhteisrekisterinpitäjien keskinäistä sopimusta (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta).

2.2.1 Vesitaloustiedot turvallisuuskriittisinä tietoina

Vesitalouden tietovarantoa koskevan lainsäädännön valmistelussa on asianmukaisesti tuotu esiin julkisuusperiaate ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) mukainen tiedon avoimuus samalla kun on tiedostettu tiettyjen vesitalouden tietovarantoon sisältyvien tietojen erityisluonne sekä mahdollinen tarve suojata ja salata tietoja tapauskohtaiset olosuhteet huomioon ottaen. Jos patoihin liittyviä tietoja on tarkoitus antaa tai julkistaa, erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, onko kyseistä tietoa mahdollista antaa vai tuleeko se salata julkisuuslaissa säädetyillä perusteilla. Huomiota tulee kiinnittää myös aiemmin annetun tai julkiseksi saatetun tiedon aiheuttamiin kasautumisvaikutuksiin. Patotietojen turvallisuuskriittisyys on perusteltua ottaa huomioon myös uudessa vesitalouden tietovarantoa koskevassa lainsäädännössä.

2.2.3 Patoturvallisuustiedot

Patoturvallisuuden tietojärjestelmän sisältämää aineistoa käyttävät luonnoksessa mainittujen lisäksi myös Suomen ympäristökeskus sekä elinvoimakeskusten vesitalousasiantuntijat.

2.3 Eräitä esitykseen liittyviä keskeisiä käsitteitä

Patoturvallisuusviranomaisen lisäksi luetteloon seuraavat käsitteet:

- Tiedonhallintamalli (Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 5 § (906/2019, tiedonhallintalaki)
- Yhteyspiste (EU:n tietosuoja-asetuksen 26 artikla)

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

Vaikka ehdotuksen mukaan vesitalouden tietovarantoa koskeva uusi sääntely ei edellyttäisi tietovarannon tietojen käsittelyyn tarkoitettujen tietojärjestelmien välitöntä kehittämistä, patoturvallisuusviranomaisen ilmaisee käsityksensä sen, että esimerkiksi patotietojärjestelmän toiminnoissa on kehittämistarpeita, jotta järjestelmä saadaan vastaamaan ajankohtaista ja uutta lainsäädäntöä

LAKILUONNOS

4 § Vesitalouden tietovarannon tietojen tallennusvastuut

Lakiehdotuksen 4 §:n mukaan vesitalouden tietovarantoon tallennettavista tietojen tallentamisesta vastaavat elinvoimakeskus ja Suomen ympäristökeskus. Niiltä osin, kuin vesihuoltolaissa, patoturvallisuuslaissa tai tulvariskien hallinnasta annetussa laissa erikseen säädetään vesihuoltolaitokselle, padon omistajalle tai kunnalle vastuu tietojen toimittamisesta, vastaavat mainitut tahot kyseisten tietojen tallentamisesta.

Patoturvallisuusviranomaisen viittaa patoturvallisuuslain 33 §:n 2 momenttiin ja toteaa, että padon omistajan tulee toimittaa tietojärjestelmään merkitsemistä varten lainkohdassa mainitut tiedot. Myös kunta voi olla padon omistaja. Tietojen järjestelmään toimittamisen jälkeen patoturvallisuusviranomaisen tallentaa tiedot. Käytännössä ainoastaan patoturvallisuusviranomaisen voi tallentaa kaikki patoturvallisuusjärjestelmään toimitetut tiedot. Näin ollen patoturvallisuusviranomaisen kiinnittää huomiota luonnoksen 4 § loppuosan muotoiluun siltä osin, että tietojen tallentamisen vastuullisuutta koskevan lauseen ehdotettu ilmaisu "mainitut tahot" voi aiheuttaa epäselvyyttä patotietojen tallentamisesta vastaavasta tahosta, ellei uuden lainsäädännön myötä ole tarkoitus laajentaa tietojen tallennusvelvollisuuksia padon omistajille. Tällöin muutos pitäisi tehdä myös patoturvallisuuslain 33 §:n 2 momenttiin. Lisäksi kyseinen lakimuutos edellyttäisi patotietojärjestelmän välitöntä kehittämistarvetta. Patoturvallisuusviranomaisen ei pidä tarpeellisenä sitä, että padon omistajille säädettäisiin nykyisestä poiketen patotietojen tallennusvelvollisuus.

Regina Timo
Kainuun ELY

Bäckmand-Liimatta Satu
Lapin elinvoimakeskus - Lapin elinvoimakeskus,
patoturvallisuusviranomainen, vesitalousosasto